

ЕФЕКТИВНІСТЬ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У сучасній вітчизняній освіті проблема формування особистості дитини на засадах здорового способу життя, ціннісного ставлення до здоров'я, як до найдорожчого людського скарбу, є пріоритетним нагальним завданням, яке актуалізується на рівні першої освітньої ланки – дошкільної освіти. Актуальність проблеми обумовлюється не тільки кризовим станом освіти, а й негативними факторами оточуючого середовища, такими як: падіння рівня життя населення, зниження рівня медичного обслуговування, біохімічні шкідливі впливи (радіація, екологічне забруднення навколишнього середовища важкими металами, використання харчових добавок), негативний вплив засобів масової інформації тощо.

Вплив цих негативних чинників за останні роки викликав сталу тенденцію до погіршення загального стану здоров'я дітей. Як свідчить статистика, сьогодні серед новонароджених немовлят кожне третє має певні генетичні вади, а кожна 17-а дитина народжується психічно неповноцінною.

Як наслідок, народження великої кількості дітей з вадами розвитку зумовлює ріст і без цього високих показників інвалідизації населення. Кількість дітей-інвалідів, дітей з хронічними захворюваннями, які потребують особливих освітніх послуг, неухильно зростає. Сьогодні в Україні налічується майже 150 тис. дорослих інвалідів з дитинства і понад 160 тис. дітей-інвалідів. За період навчання у школі кількість хронічних захворювань у дітей збільшується в 1,5-2 рази.

Варто зауважити, що проблема збереження здоров'я дітей розглядається на державному рівні, приймаються відповідні законодавчі акти. Зокрема, в Законі України «Про дошкільну освіту» (2001), Національній доктрині розвитку освіти в Україні (2002 р.), Базовому компоненті дошкільної освіти (2012 р.).

Педагогіко-психологічна наука також не залишається поза увагою в дослідженні цих питань. Так, визначенню валеологічної, психолого-педагогічної, аксіологічної сутності здоров'язбережувальних технологій, вихованню здорового способу життя присвячені дослідження таких відомих науковців, як Б. Ананьєв, Л. Архангельський, О. Леонтьєв, С. Рубінштейн, О. Сухомлинська, І. Брехман, Т. Андрющенко, Є. Вільчковський, О. Богініч, Л. Волкова. Щодо особливостей формування здорової особистості в дошкільному віці актуальними є праці І. Беха, О. Кононко, В. Кузьменко, С. Кулачівської, Т. Поніманської, В. Маршицької, М. Роганової. Разом з тим, в

дошкільних навчальних закладах, тлумачення соціального аспекту (мотиваційного, ціннісного) процесу виховання здорового способу життя у дітей дошкільного віку.

Враховуючи проведений автором аналіз наукового доробку з проблеми формування здоров'язбережувальної компетентності у дошкільників та сучасні соціальні проблеми збереження здоров'я дітей в Україні сформуємо власну модель формування такої компетенції. Ефективність процесу формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей, її результативність в першу чергу забезпечується дошкільним навчальним закладом у тісній взаємодії з батьками. Саме у дошкільному віковому періоді закладаються основи здоров'я, інтенсивно відбувається фізичний і психічний розвиток дитини, необхідний для активного пізнання оточуючого світу, формування освітніх компетенцій та підготовки до школи. У дослідженні нами визначено такі соціально-педагогічні умови:

1. Створення позитивного інформаційного простору в масиві популярних засобів масової інформації (телебачення, радіо, Інтернет). За допомогою мас-медіа серед різних категорій населення (діти, батьки, педагоги) пропагуються певні ціннісні установки, світоглядні стереотипи та моделі поведінки.

2. Розвиток мотивації у дошкільників на збереження і зміцнення здоров'я на основі ціннісного підходу.

3. Впровадження здоров'язбережувальних методик: медико-профілактичних, фізкультурно-оздоровчих, технологій спрямованих на соціальне, психічне і духовне здоров'я дошкільників і педагогів, валеологічна просвіта дітей і батьків.

4. Створення відповідного предметно-просторового середовища у дошкільному навчальному закладі за вимогами особистісно-орієнтованого підходу та сім'ї з метою закріплення дітьми навичок здорового способу життя.

5. Реалізація діагностичних, корекційних і реабілітаційних заходів в індивідуальній роботі з дітьми.

Підтвердження нашим поглядам на вирішення проблеми формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей ми знаходимо у працях таких відомих психологів, педагогів, соціологів, як Л. Виготський, С. Рубінштейн, М. Синьов, Г. Маклуен.

Формування здоров'язбережувальної компетентності у дошкільників вимагає довготривалої поетапної цілеспрямованої роботи педагогів. В процесі впровадження методики нами було виокремлено основних три етапи, тісно пов'язаних між собою: ціннісно-мотиваційний, теоретичний і практичний.

На першому етапі ми ставили мету формування ціннісного ставлення до здоров'я, мотивації дітей на його збереження. Здоров'язбережувальне навчання і виховання передбачають певну послідовність, систему дій усіх учасників освітнього процесу, спрямовану на створення здорового середовища для формування таких життєвих навичок, які зумовлюють збереження і зміцнення здоров'я та орієнтують на утвердження цінності здоров'я, здорового способу життя, розвиток фізичного й психічного здоров'я особистості.

Впевнені, що лише викликавши інтерес у дітей до власного здоров'я, сформувавши ціннісне ставлення до нього, можна очікувати успішного засвоєння і використання отриманих знань, умінь і навичок у повсякденному житті.

На другому теоретичному етапі, створивши розвивальне середовище в дошкільному навчальному закладі ми забезпечимо ефективне засвоєння знань здорового способу життя дітьми та формуванню здоров'язбережувальних компетентностей. Ми погоджуємося з Т. Андрющенко і вважаємо, що до складових навичок таких компетентностей треба віднести: навички раціонального харчування, рухової активності, санітарно-гігієнічні навички, режим діяльності і відпочинку.

Збереженню соціального здоров'я сприяють навички: комунікативної діяльності, толерантності, спільної діяльності, стресостійкості.

Збереженню психічного й духовного здоров'я сприяють: самоусвідомлення та самооцінка, мотивація успіху, прийняття рішень та відповідальність за вчинки.

Враховуючи сучасний інформаційний вплив засобів масової інформації (ЗМІ) на особистість дитини, вважаємо за потрібне формувати у дітей культуру сприйняття та використання інформаційних ЗМІ та Інтернету.

Останній, третій етап передбачає використання у власній поведінці і діяльності дітей засвоєних знань, умінь і навичок здорового способу життя.

Таким чином, дуже важливо, щоб уся освітньо-педагогічна робота у соціальному середовищі (ЗМІ, освітні установи) формувала у дитини стійку мотивацію, ціннісне ставлення і потребу на здоровий спосіб життя. Отже, здоров'я нашого підростаючого покоління залежить від консолідації зусиль дошкільних закладів освіти, батьків, засобів масової інформації, державних установ і суспільства в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І. Д. Виховання особистості : [у 2 кн.] / кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади / Іван Дмитрович Бех / [ред.О. І. Цибульська]. – К. : Либідь, 2003. – 280 с.
2. Андрющенко Т. К. Формування ціннісного ставлення до власного здоров'я в дітей старшого дошкільного віку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.08 / Андрющенко Тетяна Костянтинівна. – Київ, 2007. – 20 с.
3. Різун В. В. Теорія масової комунікації : підручник / В. В. Різун. – Київ : Просвіта, 2008. – 260 с.
4. Митяєва А. М. Здоровьесберегающие педагогические : [учеб. пособ. для студ. высш. учеб. завед.] / А. М. Митяева. – Москва : Издательский центр «Академия», 2008. – 192 с.